

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Bokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadno vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Naše ljudske šole.

(Govoril Fr. Robič v drž. zboru dne 2. julija.)

Izprosil sem si besedo, naj v kratkem razjasnim nekaj o učiteljskih in ljudskih šolah, vendar pa ne govorim, z ozirom na politične razmere, o načelnih vprašanjih, akoravno leži človeku pri roki, da preiskuje, je-li bilo v resnici tako dobro in prav, da se je vrglo v času, ko so se ljudske šole preosnovale, vse ono, kar je dotlej veljalo, na kupe, pa bi se bilo lahko po malem izpreobrnilo. Resnica je, da se oskrbovanje ljudske šole mota po krajnih, okrajnih, deželnih šolskih svetih: kakošnje je to motovilo!

Po mestih, ki imajo lastna pravila, se strinja krajni in okrajni šolski svet in v njih je torej nekaj boljše, toda na kmetih hodijo pisma od krajnega šolskega sveta k okrajnemu, od okrajnega pa k deželnemu šolskemu svetu, sem ter tje pa tudi k ministerstvu. Poleg tega še je treba v časih obrniti se do škofijstva za kako pojasnilo, do všolane občine za njeno mnenje, do šolskega vodstva za natančnije poročilo. Največ teh pisem gre skozi roke okrajnega šolskega nadzornika, vrhu tega pa on še naj hodi na komisije, sestavlja obsežne statistične izkaze! Vprašam torej, koliko časa še mu po takem preostaja za to, da obiskuje šole?

Na Štajarskem se pridružuje še temu na njegovo obšalovanje to, da se okr. šolski svet z okr. glavarstvom ne strinja, kar se tiče torišča, ampak z okr. zastopom: tu mora torej okr. šolski nadzornik, ako še sploh more biti ne učiteljuje, vsak mesec priti vsaj k štirim ali šestim sejам, ki se vršijo na precej oddaljenih krajih, ima še tedaj le malo časa več za nadzorovanje šol. Navadno more to v celem letu storiti samo po enem kratu in vendar bi bilo koristno za šole, ko bi jih večkrat obiskal (Resnica!) ne toliko zato, da jih presoja, kolikor zato, da jim daje izgled, da jih napeljuje na boljše, da dela na mestu na to, naj se šolstvo ondi razvija, kolikor je moči. (Prav je!)

Vsled državnih šolskih postav se je tudi veliko število učiteljskih ustanovilo, ali za-nje ni bilo dovoljnih moči (t. j. učiteljev. Ured.) Jasno je, da se more učiteljske dobro razviti le tedaj, ako ga vodi pravi mož; njegova oseba, njegovo značaj velja tu največ; njegov duh, njegov mišljenje mora tudi njegove sodelovalce oživljati. On mora znati, kako si učencev srca pridobi, kako si jih obdrži, on mora vedeti, znanstveno in dejanstveno, tudi to, kaj da hoče ljudska šola. Ne čudimo se pa po takem, da se je v tem oziru, izlasti v početku, veliko grešilo. Doktorstvo je moža že samo najbolj priporočilo za mesto ravnatelja na učiteljski, čeprav se vam nikoli ni brnil za vzgojeslovje, čeprav ga ni vedel ceniti več, kakor po imenu! Če tudi pripoznam, da so bili ti možje v svoji stroki izvedeni, vendar na taci učiteljskih nismo videli vzgojlivega življenja, nismo zapazili vzgojlivega napredovanja. Pogostem so gledali samo na malenkosti, na pristransčine, pustili pa so uzore šole iz oči svojih. Na drugi strani pa so n. pr. pri sv. Ani na Dunaji nastavili izvrstnega vzgojeslovskega pisatelja za ravnatelja na učiteljske, toda mož ni imel šolske izvedenosti in kmalu se je videlo, da je mož pač vedel povedati, kako da bi se naj kaj storilo, ali tega ni vedel sam storiti. (Čujte, čujte! na desni.)

Na dalje so klicali učitelje iz kraja iz tujih držav na naša učiteljska. Da to ni bilo dobro, to mislim, da je jasno. (Tako je! na desni.) Jaz si dovoljujem to navesti ne zato, da koga s tem dregnem, ampak samo iz tega namena, da dokažem, kako važno in težavno da je pravo v tem oziru zadeti, moram pa z veseljem in po pravici pristaviti, da ima Njega ekselencija sedanjí naučni minister srečo v tem oziru.

Bistvena pri učiteljski je vadnica. § 27 državne šolske postave pravi torej: „Da se djanski izučijo učenci, biva pri vsacem učiteljski ljudska šola za vadno in vzgledno šolo“. Z ženskim učiteljskem v Gorici je sicer združena

petrazredna dekliška šola; ta ima ime, da je vadnica, toda ona to ni, ker se podučuje v višjih in srednjih oddelkih te šole v drugem jeziku, kakor pa bodo pozneje pripravnice poučevale. — Na željo gospodov tovarišev iz Primorja navedem to, da v Trstu ni nobene slov. ljudske šole, akoravno so že prosili zanj in so prošnjo svojo tudi dovolje podprli. (Čujte, čujte! na desni).

Jaz bi še Njega ekscelencijo gospoda naučnega ministra na to opozoril, da na Štajarskem, vzlasti še na slov. delu primanjkuje učiteljev. V enem samem okraji šolskem — in že sem prej povedal, da so na Štajarskem šolski okraji veliko manjši, kakor v drugih kronovinah — primanjkuje sedaj deset učiteljev, oziroma deset podučiteljskih služeb je praznih in število pripravnikov slovenskih, ki bodo na konci tega šolskega leta dostali skušnjo, je prav tudi deset, torej ravno za eden okraj stopi jih dovolj v službo. Ali največ pripravnikov vživa okrajne štipendije in morajo po takem službo v svojem okraji nastopiti in za le-uni šolski okraj ostane le eden pripravnik, devet služeb ostane pa praznih.

Pri tem pomanjkanji učiteljev, katero se še čuti tem bolj, ker še nastaja vedno več novih šol ali pa se razširijo stare, zato pa se čudi človek lahko, kako da je mogel v svojem času štajarski deželski šolski svet nasvetovati, naj bi se odpravila pripravnica na učiteljišči v Mariboru. Le-to so potem sicer k malu zopet vstanovili, toda nasledke tega, da se je bila kedaj opustila, čutimo še denešnji den.

(Dalje prih.)

Slov. in nemški Štajarci.

(Govoril dr. J. Serbec.)

(Dalje.)

Sedaj pa vprašamo, kako pa židje v resnici mislijo o šoli, ali morda tudi v židovskih šolah veronauk prezirajo in svoje otroke vzgajajo brezverski? — Toda glejte, ako preiskujemo to vprašanje, prepričamo se — čudno — da uprav ti nasprotniki verske šole v židovskih šolah nobene reči bolj ne gojé, nego naravni židovski — veronauk, katerega učé rabini. Morda je ta poduk, poduk o napredku? Če rabini učé židovske otroke, da so židje jedino od Boga izvoljeno ljudstvo, če jih učé talmud — ne da bi jih nadzorovalo državno oblastvo — mari se v tem ne opirajo na jako nazadnjaška načela?

Židom najmanj pristojna soditi o napredku, saj je vendar vsa evropska kultura sezidana jedino na načelih krščanske vere — ljubi Boga čez vse, in svojega bližnjega, kakor sam sebe. — Kar nečeš, da ti drugi stori, tega tudi ti drugemu ne stôri! Pred Bogom so vsi ljudje

jednaki. To so načela, katera nas je učil Kristus; krščanska načela odpravila so paganstvo, robstvo, naredila konec barbarizmu; krščanstvu ima se sedanji svet zahvaliti za ves svoj napredek — krščanstvo jedino je temeljni steber in nositelj vsakega napredka.

Škoda, da se takoj v začetku liberalnega gibanja ni razkrila vsa njegova lažnjivost in meščani bi se ne bili izneverili krščanstvu. Če pa je moj predgovornik to obžaloval in skoro obupaval nad tem, da bi se dali meščani zopet pridobiti za krščanska načela, jaz v tem oziru nisem tako malodušen. Saj vidimo, kako neprestano narašča močno gibanje v našem prvem mestu, na Dunaju, jaz mislim na antisemitizem.

Velika množina prebivalstva na Dunaji je spoznala, dejal bi, po nagonu, da so oni, ki spodkopujejo obstanek kristijanom, isti, ki zagovarjajo liberalizem in veliki kapital, pred vsem židje. Borba proti izsesavanju ljudstva na Dunaji bije se na krščansko-socijalni podlagi. Reva učí narod, da se druží vkupe, da izbira zaupnike iz svoje srede in upati smemo, da se na ta način polagoma tudi v družih avstrijskih mestih vvede krščansko-socijalno gibanje.

Ne morem, da bi ne omenil zborovanja obrtnega shoda, ki je bil v septembru lanskega leta na Dunaji. Zbrali so se bili zastopniki vseh avstrijskih narodov. Govorili so nemški, poljski, češki, slovenski, zastopniki obrtnega stanú iz vseh dežel avstrijske države, ki so v popolni edinosti priznali, da so skupni njih interesi. Resnica, vsi avstrijski državljani imajo popolnoma enake koristi. Dobri zakoni za poljedelstvo koristijo ravno tako nemškemu kmetu, kakor slovenskemu, slabi pa oba jednako hudo zadevajo. To velja tudi za vse avstrijske obrtnike, pa tudi za delavce vseh avstrijskih narodnosti. Iz tega sledi, da zastopniki raznih stanov vseh narodov naše države morajo med sabo sporazumeti se in da morajo skupno delovati. (Dobro!)

In kako lahko se dá doseči sporazumljenje med narodi; treba je vzprejeti le jedno načelo. Kakor gospodar ne pusti, da bi se kdo vtikal v njegove rodbinske zadeve, ravno tako ima vsak narod pravico do tega, da se pusti njemu, da sam odločuje v prvi vrsti o svojih notranjih zadevah, o rabi materinščine v šoli in uradu. Da bi kak narod bil varuh drugemu, tega že davno ni treba, in to je škodljivo. Vsprejme naj se načelo, da se narodi ne bodo mešali v notranje zadeve drug družega, pa bode narodni razpor nakrat ponehal, in državljani ter njih zastopniki bodo imeli dosti časa, da se skupno lotijo gospodarskih in drugih vitalnih vprašanj naše države. Slovenci se nadejamo, da bode današnji shod začetek trajnemu, skupnemu delu. Koliko so nas obrekovali, očitali nam, da nismo

dovolj patrijotični, da smo rusofilni itd., vse zato, naj bi nam odtujili nemške konservativce. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Kmetje in njih davki.

Koliko so vredni davki naših kmetov, koliko pa mestjanov in obrtnikov, to razvidimo lahko iz naslednje interpelacije dr. Gregorčca in tovarišev, stavljene dne 7. julija v državnem zboru do grofa Taaffe. Glasi se v slov. jeziku tako-le:

Visoka c. in kr. namestnija v Gradci je razdelila za volitve okr. zastopa v Ptuji, ki se vršijo dne 16., 18., 21. in 23. julija, število zastopnikov drugače, kakor leta 1887 in je to storila na škodo kmečkih občin, katerim se že tako prikrajšuje pravica volitvena. Doslej je štel okrajni zastop na Ptuji vsled § 8 postave o okrajnih zastopih 42 udov; vsaka izmed štirih skupin po 10 in skupina kmečkih občin še dva uda več, vkup tedaj 12. To se je sedaj brez uzroka premenilo tako, da kmečke občine zgubijo dva zastopnika in se naj zadovoljijo, da-si plačujejo 120.000 gold. davka, s tolicim številom zastopnikov, kolikor jih ima skupina veleposestnikov, ki plačuje 29.000 gold. davka, zatem skupina mesta in trgi, ki plačuje nekaj čez 12.000 in nazadnje skupina trgovcev in obrtnikov, ki plačuje pičlo 1250 gld. davka.

Politična občina na Gori sestavlja se iz 6 davčnih srenj, t. j. iz trga in iz 5 kmečkih davčnih srenj. Vse te srenje so združene v eno občino, imajo eden občinski zastop in so volile doslej še vsakokrat (§ 16) po občinskem zastopu svojem v skupini: mesta in trgi (§ 10) po dva zastopnika v okrajni zastop, prav toliko jim jih prihaja vsled davka, ki ga plačujejo. To pa mora poslej biti drugače! Za novo okrajno volitev razdeli se politična občina v trško in kmečko občino; v tem se gleda na davke prve t. j. trške srenje in pusti se ji en zastopnik, na davke druge, kmečke srenje pa se ne gleda in na mestu nje dobi mesto Ptuj za enega zastopnika več, da-si jih ima že doslej 10, torej več, kakor zadosti, in plačuje samo pičlih 11.000 goldinarjev davka, v tem pa plačujejo kmečke občine 120.000 gld. davka, ali za to imajo le 10 zastopnikov. Ta razdelitev, kakor jo določuje c. in kr. namestnija, ni po postavi, kajti postava o okr. zastopih pozna samo obstoječe občine, določuje le njim pravice, ima le nje za pravne osebe. Samo tacim srenjam, v resnici obstoječim in političnim občinam, ne pa davčnim srenjam pripoznava ona pravico (§ 21) voliti v okrajni zastop.

Vrstno zastopanje, na katero se ozira postava o okr. zastopih, je že samo na sebi trdo

nasproti kmečkim občinam. Bilo bi torej tem upravnim uradom gledati na to, da jo vgladijo, kolikor je mogoče, ne pa, da jo delajo še trjo. Okr. zastop na Ptuji, pa tudi občinski zastop na Gori sta zato ugovarjala zoper tako novo tarijo ter sta prosila naj ostane zastop, kako doslej t. j. obdrži 12 zastopnikov iz kmečkih občin in dva zastopnika za Goro v skupini mest in trgov.

Ker pa še pritožba ni rešena, dnevi volitev pa so že blizo in je torej lahko mogoče, da bodo volitve gotove, predno se reši pritožba, to bi pa povzročilo, da bi bilo treba vničiti volitve in nove razpisati, posebno, ker so kmet-ske občine pripravljene, da gredó, če bode treba, do najvišjega upravnega sodišča na Dunaji, zato stavi se vprašanje: 1. Hoče-li Nj. eksce-lencija zaukazati, naj se mu takoj poroča, kaj se je v tem oziru zgodilo in 2. dati potem uredbo, da se ne ukraji pri bodočih volitvah v okr. zastop na Ptuji kmečkim občinam in občini na Gori volilna pravica, kakor jim do-haja po postavi?

To vprašanje je jako zanimivo in svet se čudi, da ga je sploh treba v državi, katera ni turska.

Sejmovi. Dne 17. julija pri sv. Ani v slov. goricah, v Marenbergu, v Veračah. Dne 20. julija v Arveži, pri sv. Marjeti na Drav polji, pri sv. Marjeti na Pesnici in v Vitanji.

Dopisi.

Od sv. Bolfanka pri Središču. (God sv. Cirila in Metodija.) Sopot napočil je veseli dan, ko je zamoglo slov. ljudstvo svojim prvim slovanskim učenjakom in pisateljem, sv. Cirilu in Metodiju, katera sta nam vže več kot pred tisoč leti prinesla luč sv. vere, se ob njih čast. godu hvaležnega skazati ter nju spodobno počastiti. Kakor je že znano, stoji naša fara tik ogerske dežele, vendar prebivajo tukaj iskrena, zavedna slovenska srca; katera častijo slovanska učenjaka sv. Cirila in Metodija; tega niso vže samo enkrat pokazala. — Da se tudi letos sv. god naših blagovestnikov spodobno proslavlja, zbrali so se g. nadučitelj Rakuša, gg. Og. Kosi in Bož. H., trgovec ter so priredili na predvečer umetno urejene bakljade na cerkvenem prostoru, v zvoniku in pred velikimi vrati pa v vence vpletene transparente z napisom: „C. M.“, dočim se je razlegalo lepo doneče zvonjenje, ter slišalo daleč okolu gromenje topičev. Ves prizor bil je tako lep, da je privabil malodane vse bližnje okoličane, med katerimi se je zbrala mladež, popevajoč mične in lepe slovenske pesmi, a g. župnik so vele-dušno dali dobre kapljice, ne samo prirediteljem, ampak vsem navzočim. Ko so bakljade dogorele,

naredili smo prav velik kres, tako da je bila vsa cerkva z okolico razsvetljena, v tem pa je mladež spet popevala prekrasne slov. pesmi precej v noč, a še bi dalje, ko bi ne bilo treba drugo jutro rano hiteti k veliki sv. maši, katero so služili preč. g. župnik. — Bódi še mi dovoljeno omeniti, da je vso slavnost povelečevalo to, ker smo bili srečni imeti v naši sredini dva fanteka, brata, katera sta liki angeljca ves večer med nami veselo skakljala in katera nosita imena naših blagovestnikov sv. Cirila in Metodija. A. M.

Iz Laškega okraja. (Kresovi.) Na predvečer sv. bratov Cirila in Metoda videl se je veličasten slov. kres na posestvu g. Martina Lapornika v Št. Lenartu. Akoravno je sedaj mnogo dela na polji, vendar se je v to nekoliko časa porabilo, da se tako počastita slovanska blagovestnika. V nedeljo je pa vihrala krasna slovenska trobojna zastava iznad najvišjega drevesa, pričujoč, da tukaj stanuje slov. kmet. Res, obžalovati moramo, da je še vse premalo kresov na ta predvečer po naših gorah. Želeti je, da zanaprej naj na vsakem holmu bode kres; naj tako počastimo naša svetnika, katera sta mnogo storila v božjo čast, v izveličanje duš in izomiko slovanskih narodov. Zato je naša dolžnost njiju počastiti. Zakaj narod, kateri ne časti svojih zaslužnih možev, njih tudi vreden ni! Že sedaj, predragi slov. mladeniči, prosim in rotim Vas, kedar zopet včakamo predvečer slovanskega praznika, da prav mnogo mnogo kresov zakurite! Posebno Vi, predragi Kristofčani in Marijagradčani, ki se povsod kažete zveste in verne Slovence, nikakor ne zanemarite počastiti naših apostolov. Upamo, da nam ona potem izprosita stanovitnosti v veri in narodnosti, posebno sedaj, v teh burnih časih. Slovanoljub.

Od Hudinje. (Raznoterosti.) Kako se lahko otroci pokvarijo ali celo usmrtijo, če nihče na nje ne pazi, izprialo je nedavno smrt blizu petletne deklice v Vojniški fari. Sirotka se je najedla sadú jesenskega podleska ali „čepurja“, kakor tu govorijo, i se je s tem zastrupila. Roditelji pazite na svoje otroke! — Prav krasen večer je bil sobotni! Možnarji so pokali in kresovi planteli v nebu pod oblake ter naznanjevali, da tudi Slovcu še planti srce do sv. bratov Cirila in Metoda. Posebno se je s kresovi in strelo... skazala Novocerkevška fara in pa Celjska okolica sv. Jožefa, kjer si v raznovrstnih barvah lahko občudoval kresove. Čast vsem, kateri so k temu kaj pripomogli! Vojniška fara ima dve občini. Slavni nemčurski trg za-se s svojo nemčursko komando in Škofljaveška občina obsega druge vasi z narodnim slov. županom in slovanskim odborom. Zdaj se gre pa za šolo. Zidati jo imate obe občini, samo da trška, kajpada le neki nemčurčki

hočejo samo „tajč“ in komaj nekaj čez četrtinko bodo plačali, Škofljiveščani naj bodo pa tiho, ker imajo drugo vse plačati. Kje je torej ravnopravnost na Spodnjem Štajarskem? Kako se bode vse razvozlalo, poročim Vam še lahko in tudi drugega kaj, kar se bo ob Hudinji od njenega izvirka do izliva zgodilo, če Vam bo prav. (Se ve, da bode! Uredništvo.)

Iz Rožne doline. (Razne novice.) Naša dolina slovi zavoljo lepega sadja. Letos nam ga bo dala le bolj v pičli meri. Črešenj bilo je prav malo — češpelj ali sliv bo pa še manje. Jabolk je na nekaterih drevesih preobilno med tem, ko mnogo drugih dreves stoji praznih. Najobilnejšega pridelka obečajo še hruške. — Ozimina se je dobro obnesla. Pšenico je tu in tam rja malo posmodila. Krompir, koruza in fižol — navadna hrana naših ljudi — do zdaj še prav lepo kaže. Znabiti s časom vendar-le iztaknejo umni kmetovalci naši izdaten pripomoček proti nesrečnemu „predencu“, ki nam hoče našo staro štajarsko deteljo celo vgonobiti! Enoletna rudeča detelja je letos itak popolnoma izostala vsem, ki so jo bili lani v hudi suši sejali, travniki nam niso dali povoljne košnje, slame bo manje od drugih let, vse kaže na to, da bo naša živina imela le bolj pičlo krme. Od kodi bo pa kmet denarja jemal za dače in domače potrebe? — Grozdje po vinogradih se sicer lepo razvija, a obilne bratve ni pričakovati, ker se ga je premalo zaleglo. Izabela, ki še naše vinogradnike najbolj tolaži, se po cvetju jako osipava. A Bog varuj nas strašne toče, kakoršna je zadela 5. julija naše vboge sosede v srednji Savinjski dolini in ob Konjiški gori! — Pri teh gospodarstvenih razmerah zdi se mi jako neumesten novi davek, kakoršnega nalagajo oni, ki neprenehoma naše pobožno ljudstvo vabijo na „posebne ylake“ k raznim svetiščem. Skrbi li dotični „odbor za potovanje“ tudi za pobožne vaje romarjev, za njim potrebne voditelje in nadzornike in v svetiščih za dovoljno število spovednikov? To vprašanje bo treba tako z gospodarskega, kakor s cerkvenega stališča prav resno prevdariti. Kdor kaj ve, naj pove!

Iz Bočne pri Gornjemgradu. (Kres — Smrt — Letina.) Na predvečer sv. bratov apostolov slovanskih Cirila in Metoda so tudi naši vrli in za narodnost vneti vaški fantje zapalili med streljanjem možnarjev veliki kres na visokem hribu nad vasjo. S tem so pokazali daleč na okrog ljubezen do sv. bratov in slovanskih apostolov in ljubezen do naroda. — Smrt nam je letos mnogo odličnih mož iz naše sredine pokosila. Dne 22. junija smo izročili materi zemlji truplo obče znanega rodoljuba in občinskega pisarja Ivana Podbrežnika v 52. letu njegove dobe. Rajni bil je mnogo let za občinskega pisarja ne le v Bočni, ampak še

celo v drugih sosednjih občinah, povsodi je bil pravi buditelj narodnosti. Vsem znancem in prijateljem se priporoča v blag spomin. — Letina je sploh dobra; ozimina sicer redka a jarina, krompir in koruza lepa, sena je veliko, a sadja v veliki meri manj kaže, kakor lansko leto.

—i—

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ako nas vse ne moti, bliža se v državnem zboru posvetovanje koncu in najbrž bode jutri, dne 17. julija za to leto zadnja seja. V tej seji se izvrši posvetovanje v državnem proračunu in ker ni drugih večjih predlog, preloži se posvetovanje do jeseni. — Klub konservativcev, v katerem so tudi slov. poslanci, je imel v ponedeljek imenitno zborovanje; v njem je svojemu načelniku, grofu Hohenwarthu izrekel zahvalo za njegovo delovanje. — Nemški liberalci bi pač radi, da pokliče vlada grofa Hohenwartha v gospôsko hišo, češ, da potem klub konservativcev razpade. No, grof Hohenwarth je res načelnik kluba, toda tolika potreba pa vendarle ni za-nj, da bi brez njega ne bilo kluba konservativcev. — Na Gorenjem Štajarskem je bila v unem tednu na večih krajih huda nevihta in v Muravi je celo dve hiši voda odnesla ter je 10 ljudi v tem prišlo ob življenje. Dež. odbor je vsled tega 1000 gld. daroval za poškodovance. — V Gradci izide v jeseni nov nemški list ter bode glasilo „nemških nacionancev“. Le-ti pa so pri Nemcih to, kar so pri nas „mladi“, torej nič kaj prida. — Mestni šolski svet v Celovci sega celo v pravice mil. škofa ter je uni dan kar ob svojem odločil, da ni treba šolarske maše. No, v tem pa mu bodo vendarle dali od ces. vlade poduk, da si ga bode pomnil! — V Ljubljani so v nedeljo odkrili spominjsko ploščo v hiši, v kateri je živel pokojni „oče Slovencev“, dr. J. Bleiweis. Njegov prijatelj, Luka Svetec je govoril pri tej slovesnosti „besede otroške hvaležnosti“. — Ne malo hrupa dela v Trstu to, da je prečastito škofijstvo privolilo, laškemu mestnemu zastopu na ljubo, v to, da poslej ne bode več slov. pridig v stolni cerkvi. Od leta 1846 sem so bile v njej slovenske pridige in poslušalcev je bilo vselej obilo, se ve, da slovenskih. Vprašanje pa je, bode-li jih poslej toliko in sicer laških? — Ces. namestnik za Dalmacijo, fml. David vleče bolj na laško stran, da-si je v tej deželi le malo Lahov, drugi so Hrvatje ali ti prebivajo manj v mestih, so iz večine kmetje. — Ogersko ministerstvo ima še zmirom velik križ z levico v državnem zboru, vendar pa je vlada jo toliko vgnala, da je splošnja obravnava o preosnovi politične gosposke končana, ali pa se začne že tudi posebna, to še ni gotovo, kajti levica ji

dela v tem zapreke. — Pri Poljakihi čutijo, da ni prav, ker so jo potegnili njih državni poslanci na stran nemške liberalne levice, ali težko, če še jim bode mogoče popraviti škodo, ki so jo s tem napravili celi državi.

Vunanje države. Liberalni listi se trudijo, kolikor je v njih moči, da spravijo sv. očeta Leona XIII. v zadrege; sedaj se podtika sv. očetu to, da so zoper tripelaljanco, tedaj kar ob enem zoper tri države: Avstrijo, Nemčijo in Italijo. Ne vemo sicer, kaj mislijo sv. oče o tej tripelaljanca, ali to znamo, da se godi tudi liberalnim listom tako — da tedaj ti lažejo, če se piše v njih, da so sv. oče zoper tripelaljanco. — Francoska republika pošlje svojega predsednika, Sadi-Carnot, na Angleško, da skuša angleško vlado pridobiti za Francoze in jo odvrniti od Nemcev. To pa bode za-nj težko delo. — Govori se, da stoji angleška vlada v tesni zvezi s tripelaljanco t. j. da hoče tudi ona, naj se ohrani mir v Evropi, kolikor je najdalje mogoče. — Stari Bismarek je bojda zbolel. Tako se bere vsaj v nemških listih, nam pa se dozdeva, da je njegova bolezen le raca, izmišljena za to, da se o starem lisjaku govori in piše ter on ne pride čisto iz spomina ljudi. — Ruski car hoče neki na vsak način v Berlin, da obiše nemškega cesarja, to pa zavoljo tega, da ga odvrne od zveze z francosko republiko. Kakor se misli, pa je ta zveza že toliko, kolikor gotova. — Rumunija, ki je naši državi soseda, stopi z nami že vendar enkrat v trgovinsko zvezo. Celih šest let ni smelo blago, posebno trgovsko, iz naše države va njo. Židje so bili namreč tamošnje trgovce ogoljufali in vsled tega je prenehala vsa trgovina — na veliko škodo posebno trgovcem na Dunaji. — Bolgarski knez, princ Ferdinand bil bi se rad oženil na Dunaji z neko avstrijsko nadvojvodinjo, toda svitli cesar niso privolili v to. Tako se vsaj govori, težko pa je reči, koliko je na tem resnice. — Mladi srbski kralj Aleksander pride v prihodnjem meseci v Avstrijo, k svitlemu cesarju. Spremljata ga ministra Ristić in Pašić. — Turški sultan je prišel pri Rusih v zamero, ker je slovesno vzprejel bolgarskega poslanika. S tem bi neki bil pripoznal, da nima nič zoper sedanjo vlado v Bolgariji. To pa ni po volji Rusom. — Po Afriki se širi kolera in pravi se, da je že tudi v Meki, v mestu, kamor Turki hodijo na „božji pot“. — Tudi v Ameriki jim ne manjka nesreč na železnicah, samo da so še večje, kakor pri nas v Evropi. Tako sta trčila v Colorodi pri Apenu dva vlaka drug na drugega ter se je v tem vžgalo več vagonov in je nad 20 ljudi živih zgorelo, veliko drugih pa je bilo zmečkanih. — V Novem Yorku se snuje društvo trgovcev, ki hoče vse žito pokupiti ter ga potem izpustiti na prodajo še le, ko bi bila

sila za-nj. Zoper tako društvo pa je še vendar-le kje kaka postava!

Za poduk in kratek čas.

O steklenej gori in zakletem gradu.

(Pripovedka, zapis. Matilda Kurnik.)

(Konec.)

Ko je Ivan domú prišel, prideta mu takoj naproti nagajiva brata ter ga pregovorita, da jima da živo vodo. Oče je že dalje časa željno pričakoval Ivana; a sedaj se nanj razjezi, ker mu stareja brata podata zdravilo in se nalažeta, da sta ona dva dobila to tekočino, Ivan pa jima je ni pustil podati očetu.

Pustimo ubogega Ivana in poglejmo v zakleti grad na steklenej gori! Kraljičina je postala iz zaklestva rešena. V tem začnó pisarji zopet pisati; hlapci snažiti živino in konji rezgetati po hlevu. Steklena gora dobi pryotno podobo nazaj. — Iz zakonu je imela kraljičina že tudi sinka, kojega je mati skrbno odgojevala in ga naučila vseh potrebnih vednosti.

Ko fantič toliko odraste, da že sam skaklja po hiši, iztakne nekega dne eno pismice, s katerim vesel k materi pohiti rekoč: kako lep popirček je to! Kraljičina prebravši one vrstice, objame fantiča in takoj odpravi poslanca, našega Ivana iskat. Sel pride v hišo Ivanovih roditeljev. Takoj tirja, da mu Ivana dajo. Resno reče: „Lepa kraljičina na poprejšnji steklenej gori se hoče ž njim poročiti; ako ga ne dobim s seboj, vam gorjé!“

Mislimo si ne malo žalosti in strah starega očeta, ker zna, da je odpodil morda le nedolžnega svojega sina Ivana. V skrbéh pokličé modrega sina in mu razloži nevarnost, v kateri se nahajajo. Sin reče: „Nič se ni bati, bodem se pa jaz za Ivana izdal!“ Kar zgovorjeno tudi storjeno, šel je s poslancem na goro. Tamkaj ga kraljičina željno pričakuje; a zadi stojé, o groza, vislice. Ostro ga pogleda in odurno vpraša: „Si ti Ivan, rešitelj moj?“ „Aem!“ „Zato mi v poroštvo vrni polovico moje zavratnice!“ Pri tej tirjatvi je postal grdi lažnik rdeč, kakor kuhan rak, in ni vtegnil dalje premišljevatí, že zagrmí razjarjena kraljičina: „Primate grdega lažnika in mu pokažite, koga bi rad osleparil.“ Takoj priskočijo štirje močni hrusti, ga popadejo ter brez usmíjenja obesijo. Kraljičina pošlje v drugič poslanca z naročilom, da naj takoj Ivana pripeljejo.

Sedaj se napoti srednji sin s poslancem na goro, kateremu se je enako zgodilo, kakor prvemu.

V tretje gre ukaz do Ivanovih. Odloga samo tri dni. Potem bi pridrló številno ljudi in sežgali bi poslopje ter uničili vse. Oče prebledi pri tem poročilu. V tem pride šumar,

stari znanec, in ga vpraša po vzroku žalosti. Ko izve, zakaj da je hodilo, reče; „Sosed, nikar se bati, Vaš Ivan živi“.

„O Ivan, Ivan, dete moje! Prosim Vas, moj stari prijatelj, požurite se in poiščite ga, čem hitrej, tem boljše; ker opasnost je velika“. Šumar takoj odide Ivana iskat, ter ga lahko najde, ker je za-nj dobro vedel. Ni minilo tri ure, oče in sin sta se že objela, a zraven stoji oveseljeni šumar.

Ivan je takoj šel s poslancem. Od kraljičine vprašan, milo odgovori: „Da, Ivan, Vaš rešitelj sem, v poroštvo imam tukaj polovico Vaše zavratnice, katero Vam vračam!“ Kraljičina se od veselja razjoka ter mu poda roko.

Čez tri tedne je pa spremil rešeno kraljičino pred altar,

Smešnica 29. Neki gozdnik je bil v svojem poslu slabo izurjen. Nikoli ni ničesar vstrelil in ni torej domu ničesar prinesel. Enkrat gre na lov; gredóč vidi pri nekem kmetu divjega zajca vjetega; praša tedaj, če bi mu ga hotel prodati. Kmet mu ga rad proda, ker mu ga je dobro plačal. Ko ga dobi, priveže ga k drevesu in si misli: sedaj se bom lahko vadil streljati. Tedaj začne meriti prav pazno in zdaj vstrelí, pa joj, prestrelil je vrh, s katero je zajec bil privezan in zajec prestrašen po strelu, pobriše jo z velikimi skoki proti gozdu.

Razne stvari.

(Podpora.) Poslanec g. F. Robič je v drž. zboru predlagal, naj se visoka vlada ozira pri državni podpori tudi na kraje: Stranice, Pađeški vrh, Žreče, Oplotnico, sv. Jungerto, Kot, Okoško, Kozjak in Ljubnico. Kakor je znano, je toča te kraje sila potolkla.

(Imenovanje.) Minister za uk in bogočastje je imenovan č. g. Jakoba Gomilšak, doslej nemškega pridigarja v Trstu, za profesorja veronauka na c. kr. višji realki v Trstu. Čast. gospod profesor je doma v župniji sv. Bolfanka v Bišu.

(Slov. paralelke.) V prvi razred slov. paralelk na c. kr. gimnaziji v Mariboru se je včeraj, dne 15. julija vzprejelo 14 učencev, več drugih pa še ni bilo godnih za srednje šole.

(Na c. kr. gimnaziji) v Mariboru je bilo to leto 299 rednih učencev; med temi je 187 Slovencev, 106 Nemcev, 4 Čehi in 2 Laha. Odliko je dobilo 31, prvi razred 192, drugi 32, tretji 13 in 29 učencev ima poskušnjo.

(Kopališče.) Na Slatini biva prevzvišeni škof Djakovski, dr. J. Strossmayr ter ostane ondi, kakor po navadi, skozi tri ali štiri tedne.

(Kašelji.) V Ormoži in okolici imajo otroci hud kašelj in vsled tega je prenehalo poučevanje na večih ljudskih šolah tega okraja.

(Bralno društvo) v Ribnici na Pohorji je imenevalo g. Iv. Pahernika, veleposestnika v Vuhredu, za svojega častnega uda.

(Slovstvo.) Učiteljica Janja Miklavčič na Bohinjski Bistrici je poslovenila laški spis „Il cuore“ ali „Srce“ Edmonda de Amicis in J. Giontini v Ljubljani je to delo izdal v 4 ličnih zvezkih. Na čelu vsacega zvezka je podobica v barvah; cena knjigi je zvezek po 20 kr., vsi skupaj po pošti 85 kr.

(Okrajni zastop) v Mariboru ima dne 22. julija pa sopet enkrat sejo, ali ker sedi v njem samo Mariborska gospôda, lahko znamo, kako da skrbi za okraj, kolikor ne stoji v ozki zvezi z mestom.

(Okrajni glavar) v Celji, g. dr. Wagner je odredil, da se mora deca iz šole izpustiti brž, ko je toplota v šoli višja, kakor 18° R. To je za otroke sicer dobro, toda kaj poreče kmet, če ne dobimo tudi v senci višje toplote? O trgatvi ne bode strela in treba bode mesto preše, poštenih kijcev.

(Otroci!) V Berlinu se je lani 62 otrok, od 12 do 7 let starih, samih umorilo. — V Šmihelji na Gornjem Štajarji so trije pastirji, od 16 do 14 let stari, drevja navalili navlašč na pot, po kateri je prišla v križevem tednu procesija. Ko je prišla procesija tje, pa so pokali z biči. Zato so jih sedaj obsodili za eden mesec v ječo.

(Konjereja.) V Mariborskem okraji se je izpoznalo za vojaške namene sposobnih konj: v Slov. Bistrici izmed 583 konj samo 68, v Mariboru izmed 1930 konj pa 285 in v Št. Lenartu izmed 590 konj 211.

(Promet.) V posojilnici v Celji bilo je koncem junija hranil za 609.495 fl. in posojil za 577.904 fl.

(Hudodelstvo.) V ponedeljek dne 6. julija našli so vozniki v necem grabnu med Radenci in Šratovci ubitega Fr. Kežmana, želarskega mladeniča iz Orehovec. Žandarje so vsled tega zaprli troje mladeničev, ki so na sumu, da so ga v pretepu ubili.

(Železnica.) Dež. odbor v Gradci je predložil ministerstvu načrt železnice iz Poličan do Konjic. Železnica bi imela ozki tir ter bi po tem načrtu se napravila za 370.000 gld.

(Požar.) V soboto ob 2. zjutraj je nastal ogenj v gospodarskem poslopji K. Lükelna v Slov. Bistrici. Požarna bramba je bila pa hitro na mestu in tako se požar ni razširil, ampak samo tisto poslopje je vkončal.

(Premeščenje.) Iz c. kr. gimnazije v Mariboru gresta profesorja E. Neubauer in dr. G. Heigl, prvi na akademično gimnazijo na Dunaji, zadnji pa na c. kr. gimnazijo v Inost. V Mariboru pa je dobil mesto profesorja g. F. Jerovšek, dosedanji suplent na c. kr. gimnaziji v Mariboru.

(Za cerkve.) Pri č. šolskih sestrah v Mariboru se dobijo lepi stoli za asistenco pri velikih sv. mašah. Delo je dobro, cena pa ne predraga.

(Zavdala) je Urša Šoštarč v Trgovišči pri Vel. nedelji svojega sina, ko je prišel od vojakov jo obiskat.

(Duhovniške spremembe.) Č. g. Iv. Kukovec, župnik pri Št. Adraši v slov. gor., se je odpovedal župniji pri sv. Lenartu. — Č. g. kaplani: Alojz Arzenšek pride iz Griž v Buče; Anton Drozg iz Gore k sv. Barbari pri Vurberku; Franc Nendl, doslej v zač. pokoji, pride za kaplana na Goro in iz Majšperka Jernej Pernat h Kapeli pri Radgoni; semeniška duhovnika Leopold Skuhersky pride za kaplana v Griže in Mart. Žekar v Majšberk.

(Brzobjav.) V skupini velikih posestnikov je pri volitvi za okrajni zastop na Ptuji zmagala narodna stranka s 136 glasovi. Nasprotniki so izostali.

Loterijske številke:

Trst 11. julija 1891	70, 62, 28, 59, 19
Line " " "	48, 35, 11, 39, 6

Oznanilo.

Podpisani se najtopleje priporoča č. gosp. duhovnikom za razna dela na zvonikih, t. j. pokrivanje streh na razne načine, kakor z bakrom, s kamenitimi ploščami itd. Najceneje popravljam in barvam zvoniške strehe. Ako kdo želi, pridem na svoje stroške si dela ogledat. Veliko spričeval o dobro in cenó izvršenem delu imam od č. g. duhovnikov.

Josip Kramberger,

zvoniški delavec 2-2
pri sv. Ani v Slov. goricah, pošta: Mureck.

Viničar (Vincilir)

koji je v vsakem vinogradarskem poslu izurjen, oženjen in brez otrok, se sprejme.

Ponudbe se naj pošiljajo V. Lovrenčiću v Zagrebu. 2-3

Lepo posestvo

na Polenšaku, 5 oralov, zidani hram za 1300 fl. Eno posestvo blizu 3 orale, leseni hram za 700 gld. odda Franc Sorko, trgovec pri sv. Tomažu nad Veliki nedeljo. Polovica svote ostane lahko na posestvu. 2-3

Lep vinograd na prodaj

pri veliki cesti blizu Poličan, novo poslopje, hiša in klet, vse zidano. Več se poizve v gostilni na Pečici. 3-3

Na znanje očesnim bolnikom.

Dr. Otto Mayr, specialista za očesne bolezni iz Grada, ordiniral bode v Mariboru

od ponedeljka 20. julija t. l.

do ponedeljka 27. julija t. l.

v gostilni „Erzherzog Johann“ (v sobi št. 13 v prvem nadstropju) za očesne bolnike. Na uboge se posebno ozir jemlje. Ure za pogovorenje od 9. zjutraj do 5. popoldne. 1-2

Štefan Boucon,

Celje, Graška cesta šte. 23,

izdeluje raznovrstne slamnato-pletene in trsnate stole za gospé in otroke, podložnike, naslanjače itd. Napravlja zaklopljive meblje za vrte po ameriškem sistemu.

Izvršuje naročila na različno pletenje in vsa v stolarski obrt vštetojoča se dela.

Ceniki na zahtevanje zastoj. 1-3

Izborno proti boleznim želodca

Rogaška

Štajerska deželna Tempeljska in Styrijska slatina

Najboljša svežilna pijača

v posebno močnih steklenicah. 3-5

Napolnitev v novem natakalnem preduhu, kamor se slatina naravnost izliva.

Dobiva se: Pri slatinarstvu v Rogatcu in na Slatini in pri glavnih založnikih, kakor tudi v vseh prodajalnicah mineralnih vód, v specerijskih prodajalnicah in droguerijah, ki so na dobrem glasu.

Posestvo na prodaji!

Lepo posestvo prodava iz proste roke skupaj ali na kose, obstoji pa iz njiv, travnikov, logov, vinogradov (6 oralov), dobrih poslopij gospodarskih in prebivalnih. Posestvo leži tik velike ceste in ima lep sadunosnik. Izplačuje se lahko v večih letih.

Občina Morje pri Framu.

Janez in Mica Frangež,
lastnika.

3-3

Bakreni vitrijol in azurin

najčistejše kakovosti po najnižji ceni pri Ed. Rauscher, grajske ulice št. 10 v Mariboru.

Dva zelo pohlevna konja,

10- in 12-letna, dobra direa, se prodata po ceni s konjsko opravo in vozom ali brez nju. Gg. duhovniki imajo prednost. Več pové Eduard Rauscher, grajske ulice št. 10 v Mariboru.

Seeger-jeva barva za lase,

pravo orehovo olje, s katerim se sivi in rudeči lasi temno barvajo, pravo olje iz toričine korenine, s katerim se pospešuje rast lasov in prava esenca iz toričine korenine, sredstvo zoper izpadanje lasov, dobi se le pri Eduardu Rauscher, grajske ulice 10 v Mariboru. 5-5

Zbirka

Domačih zdravil,

kakor jih rabi

slovenski narod.

S poljudnim opisom

človeškega telesa.

Drugi natis.

Dobiti je v Celji pri založniku Dragotin Hribar-ju. Cena 40 kr., s pošto 45 kr. — Na prodaj je tudi v „Katoliški bukvarni“, J. Giontini-ju in M. M. Gerber-ju v Ljubljani. 1-3

Prekupci dobijo popust.

Tinktura za želodec,

1-25

katero iz kineške rabarbare, kerhlikovega lubja in svežih pomerančnih olupkov prireja **G. PICCOLI, lekar**, pri angelju v Ljubljani, je mehko, toda ob enem uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo, ki krepi želedec, kakor tudi pospešuje telesno odprtje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gld. 1-36, z 55 stekl. 5 klg. teže, velja gld. 5-26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničico razpodajajo lekarnе: v Mariboru: Bancalari in König; v Ptujih: Behrbalk; v Celji: Kupferschmid; v Gradci: Eichler, Nedwed, Trnkoczy in Franzé.